

حقوق کودکان در فقه و حقوق ایران

www.ketab.ir

مؤلف:

سمیه تراکمه

سرشناسه	: تراکمه، ساحل، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق کودکان در فقه و حقوق ایران / مولف سمیه تراکمه.
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص.
شابک	: 978-622-02-0391-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کودکان -- وضع حقوقی و قوانین (فقه) (Children -- *Legal status, laws, etc. (Islamic law)
موضوع	: حقوق کودک -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Children's rights -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: کودکان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران Children -- Legal status, laws, etc. -- Iran
رده بندی کنگره	: BP ۱۹۸/۶ ۱۳۹۸ ۳۴۹۰۳ /
رده بندی دی‌سی	: ۳۷۹/۲۹۷
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۵۶۶۲۲۱۳

حقوق کودکان در فقه و حقوق ایران

مؤلف: سمیه تراکمه

صفحه آرا: حسن عموری، مهدی برنجی

طراح جلد: بهاره عزت تبار

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۱۰۰۰

شماره شابک: ۹-۰۳۹۱-۰۲-۰۲۲-۶۷۸

چاپ و نشر: نوروزی-۰۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نویسنده محفوظ می باشد.



نشانی: گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا(ع). ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۴۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	فصل اول: مباحث مقدماتی
۱۲	مفهوم حق در لغت
۱۲	مفهوم حق در اصطلاح حقوقی
۱۳	مفهوم حق در فقه
۱۴	مفهوم حق در حقوق
۱۴	مفهوم کودک در لغت
۱۶	مفهوم کودک در فقه
۱۶	مفهوم کودک در حقوق
۲۳	مفهوم کودک در اسناد بین‌المللی
۲۶	انواع حقوق کودک
۲۹	فصل دوم: حقوق مالی کودک
۳۰	حق نفقه
۳۰	حق نفقه در فقه
۳۴	حق نفقه در حقوق موضوعه
۳۵	حق نفقه در کنوانسیون بین‌المللی
۳۵	حق ارث کودک
۳۶	حق ارث در فقه
۳۸	حق وقف کودک جنینی
۳۹	حق وقف در فقه
۴۱	حق وقف در کنوانسیون بین‌المللی
۴۱	حق تملک در فقه
۴۳	حق تملک در حقوق موضوعه

۴۳	حق تملک در اسناد بین المللی
۴۵	فصل سوم: حقوق غیر مالی کودک
۴۶	حق حیات در فقه
۵۱	حق حیات در کنوانسیون بین الملل
۵۲	حق نگهداری کودک قبل از تولد در فقه
۵۲	حق نگهداری کودک در حقوق موضوعه
۵۳	حق نگهداری کودک در کنوانسیون بین الملل
۵۳	حق داشتن نام کودک در فقه
۵۸	حق داشتن نام کودک در کنوانسیون بین الملل
۶۲	حق نسب کودک در فقه
۶۵	حق نسب کودک در حقوق موضوعه
۶۶	حق نسب کودک در کنوانسیون های بین المللی
۶۷	حق شناسایی پدر و مادر
۶۸	حق شناسایی پدر و مادر در حقوق موضوعه
۶۸	حق شناسایی پدر و مادر در کنوانسیون بین الملل
۶۹	حق تابعیت کودک در فقه
۷۱	حق تابعیت کودک در حقوق موضوعه
۷۲	حق تابعیت کودک در کنوانسیون های بین المللی
۷۳	حق حضانت کودک در فقه
۷۷	حق حضانت کودک در حقوق موضوعه
۷۸	حق والدین بر تربیت کودک در فقه
۸۱	حق والدین بر تربیت کودک در حقوق موضوعه
۸۲	حق والدین بر تربیت کودک در کنوانسیون بین المللی
۸۴	احکام و حقوق کودک در تغذیه با شیر مادر در فقه
۸۷	احکام و حقوق کودک در تغذیه با شیر مادر در حقوق موضوعه

۸۸.....	احکام و حقوق کودک در تغذیه با شیر مادر در کنوانسیون بین الملل
۸۹.....	حق ازدواج کودکان در فقه
۹۱.....	حق ازدواج کودک در حقوق موضوعه
۹۵.....	حق ازدواج کودک در فقه در کنوانسیون بین الملل
۹۵.....	جمع بندی
۹۹.....	مراجع و مأخذ

پیشگفتار

کودک یا صغیر در اصطلاح حقوقی به کسی گفته می‌شود که از نظر سن به نمو جسمی و روحی لازم برای زندگی اجتماعی نرسیده باشد، چون حیات واقعی با تولد شروع می‌شود بنابراین دوران کودکی هم با تولد آغاز می‌گردد. ماده ۹۵۶ قانون مدنی مقرر می‌دارد: «اهلیت برای دارای بودن حقوق، با زنده متولد شدن انسان شروع و با مرگ او تمام می‌شود؛ اما نبایستی فراموش کرد که کودک قبل از آنکه متولد شود، یعنی در حالی که جنین است، نیز دارای حیات است و بدین جهت شایسته است که مورد حمایت قرار گیرد. ماده ۸۸ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۶۰ تبصره ۱ ماده ۲۱۹ قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری منظور از طفل را کسی دانسته که به حد بلوغ شرعی نرسیده باشد. از نظر حقوقی نیز کودک به فردیطلاق می‌گردد که از نظر سنی به نمو جسمی و روحی لازم برای زندگی اجتماعی نرسیده و از رشد بدنی و کسری لازم نیز برخوردار نباشد. همچنین در کنوانسیون حقوق کودک در سال ۱۹۸۹ با ضمیمه ماده ۱، کودک را چنین تعریف نموده است: «از نظر کنوانسیون، منظور از کودک، افراد انسانی زیر ۱۸ سال است، مگر اینکه طبق قانون قابل اجرا در مورد کودک، سن بلوغ کمتر تشخیص داده شود». کودکان به دلیل شرایط جسمانی و معنوی خود بسیار آسیب‌پذیرند و در معرض خطر، نیاز به حمایت دارند. با وجود توجه و تذکر فقه و شریعت اسلام در خصوص توجه به حقوق کودک، ولیکن حقوق کودک در حقوق داخلی و کنوانسیون بین‌المللی، به نوبه خود ایراداتی بر آن وارد است، از جمله، عدم وجود نوآوری و ابتکار در برخی مواد، عدم تعریف اطفال بزهکار، عدم توجه به برخی از اصول مترقی جهان، وجود «حق تحفظ» برای کشورها، ابهام و اجمال در برخی از موارد، عدم تعریف کودک پناهنده. همچنین، قوانین در حوزه حقوق کودکان در موضوعاتی دارای خلأ می‌باشد، از جمله، توارث فرزند از والدین، حقوق سیاسی کودک، حقوق مربوط به ورزش، ازدواج کودک، کودکان نامشروع از افراد نابالغ، حقوق والدین نسبت به کودک، اهلیت فعالیت‌های اقتصادی و انجام معاملات، مسؤولیت کیفری و مدنی در برابر اعمال خود و غیره، حال باین همه نواقص و کاستی‌ها باید پرسید، آیا بین دیدگاه فقه امامیه، حقوق ایران و کنوانسیون‌های بین‌المللی در خصوص حقوق کودکان تفاوتی وجود دارد؟ لذا در این نوشتار به

دنبال، بررسی تطبیقی ماهیت حقوق کودکان از منظر فقه، حقوق ایران و کنوانسیون‌های بین‌المللی خواهیم بود.

متأسفانه در انتخاب مطالب چاپ اول کتاب مجبور به گزینش مطالب شدیم؛ با این حال سعی نمودیم مفاهیم و مطالب اصلی مدنظر را مطرح و پیگیری کنیم؛ لذا از خوانندگان عزیز و دانشجویان محترم استدعا دارم که با رهنمودهای ارزشمند خود، بنده حقیر را در جهت رفع نقایص احتمالی یاری نمایند تا در چاپ بعدی کتاب مورد استفاده قرار گیرند.

اللَّهُمَّ وَفِّقْنِي لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى

سمیه تراکمه

بهار ۱۳۹۸

www.ketab.ir